

J.P. Mynsters prædiken 6. søndag efter påske

Taler

Jakob Peter Mynster
Biskop

Dato

20. maj 1849

Sted

Vor Frue Kirke, Københavns
Domkirke

1 Fred og glæde hos vor Herre og Frelser.

“I skulle vidne om mig!” Saaledes, Herre og Frelser! sagde du fordum til dem, hvilke du først udvalgte til at forkynde dit Evangelium for Folkene paa Jorden; og de have vidnet, og vidne endnu, thi deres Vidnesbyrd er blevet, og det taler endnu til os. Men med Ordet send ogsaa Sandhedens Aand, at den maa vidne i vore hjerter, og lære os ret at fatte, ret at troe dit Ord, og minde os derom til alle Tider, under alle Livets Fristelser, Prøver og Sorger! Amen.

10 Evangelium: Joh. 15,26–16,4.

Strax efter at Herren havde talet disse Ord, sagde han til sine Disciple: “Dette har jeg talet til Eder, paa det I skulle have Fred i mig. I Verden skulle I have Trængsel, men værer frimodige, jeg har overvundet Verden¹. “Fred” – hvilken forunderlig Lyd har dog dette Ord! Det trænger saa dybt ind i hjertet, det kommer som en Røst, der bebuder det læge Søgte, det længe og smertelig Savnede; ak! Men det kommer næsten som en Røst fra en anden Verden, thi hvor paa Jorden er Fred? Endog i Tider, der faldes gode og fredelige, høre vi ofte et Suk, der synes at sige: Kun i Graven er Fred. Og i Tider, som de, der nu ere os beskikkede, speide vi ængsteligen omkring, om vi nogensteds kunde see Fredens Morgenrøde fremgryde, ak! Og alle vegne møder den mørke, truende Himmel vort Øie, alle vegne fra høre vi ligesom det svære Drøn, der bebuder det frembrydende Jordskielv, og det synes som om Oprøret og Krigen skulde vælte sine blodige Bølger fra Land til Land. Hvor og naar skulle vi atter skue Freden med dens Velsignelser?

Derefter sagde Herren i den Bøn, hvormed han sluttede: “Dette taler jeg i Verden, at de, som ere Mine, maa have min Glæde fuldeligen i sig”². “Glæde” – ja vel vilde det arme Menneskehierte saa gjerne have Glæde. Det kunde vel

undvære Verdens herlighed, undvære saa Meget af Det, der faldes Livets Lyst – der er ofte kun liden Glæde deri – men glad tør dog Hiertet ville være. Ak! Og naar da Øiet skuer ud, og søger et Sted, hvor det funde hvile, hvorfra der funde komme Glæde i Hiertet, da vender det kummerfuldt tilbage; det er, som da

35 Noah sendte Fuglen ud fra Arken, den svævede frem og tilbage, men den fandt intet Sted, hvor den kunde fæste Fod, thi Vandet stod endnu højt over Jorden³. Det er Tider, hvori vi ideligen høre det sørgelige Spørgsmaal: Naar skulle vi atter kunne være glade?

40 Dog komme vore Evangeliet i disse Tider, som i alle andre, og tale om Fred og Glæde. Det var ikke bedre Tider, i hvilke Herren taledes sine Ord; Forræderiet ompændte ham selv, Forfølgelsen truede hans Disciple; “i Verden skulde de have Trængsel”. Det var ikke bedre Tider, i hvilke Apostelen nedskrev sin Herres Ord; han havde havt Trængsel, mangehaande Trængsel i Verden, han
45 saae Verden ligge i det Onde, og det syntes ham, som maatte det være den sidste Time;⁴ dog maa han have erfaret, at Herrens Forjættelser vare Ja og Amen, han maa under alt dette have fundet Fred i sin Herre og Frelser, Herrens Ord maa under alt dette have bragt Glæde i hans Herte, siden han skrev dette til et Vidnesbyrd, som skulde blive, og som er blevet.

50 Det var haarde Tider, sige vi; men var det dog ikke en god og skøn Tiid, da Herren vandrede paa Jorden? Ja vel, hvor Han var, var det godt at være; men det var kun en liden Plet af Jorden, derudenfor var det mørkt og øde, eller stormfuldt og oprørt; og hiin Tiid var saa kort, derefter gik hans Disciple alene,
55 saae ham ikke mere. Men de havde kiendt ham, de havde troet, at han var udgangen fra Gud, hans Erindring, hans Ord var med dem, og den Aand, han havde sendt dem, mindede dem om Alt, hvad han havde sagt dem, og lærte dem stedse bedre at forstaae det; saaledes levede de endnu i Christus, og Christus levede i dem, derfor var der Fred og Glæde i deres Hierter. Men, mine Venner!
60 Kan dette ikke ogsaa vorde os til Deel? kunne vi ikke ligesaa vel som de Første, der hørte Apostlernes Vidnesbyrd, troe paa ham, skøndt vi ikke see ham, og fryde os med udsigelig og forherliget Glæde⁵? Jo mere vi klage, at disse Tider bringe Forstyrrelse og Sorg, desto mere lader os søge

65 **Fred og Glæde hos vor Herre og Frelser,**

thi dette som han at tilbyde, dette tilbyder han endnu i det han stedse paany kalder os til sig. Tiderne vexle i Menneskets Liv, ikke blot i det udvortes, men

70 ogsaa idet indvortes; der ere Tider, da Tro og Haab og Kierlighed ere levende i os, og Alt synes os let at bære og ovevinde; der ere ogsaa Tider, da Troen er svag, og Haabet udslugt, og Kierligheden kold, og Alt synes os saa forfærdeligt, som om der ingen Frelse var. Men disse sidste Tider ere jo ikke gode, bringe hverken os selv eller Andre Savn, derfor skulle vi stræbe at gjøre dem saa sieldne, som

75 muligt og naar de komme over os, da skulle vi søge Tilflugt derfra hos – ja derude paa Gader og Stræder, i denne Verdens Samfund, kunde det ikke nytte at sige det, men her paa dette hellige Sted, i en Forsamling af hans Bekiendere, her tør og ville vi sige det – hos vor Herre og Frelser.

80 “Dette har jeg talet til Eder, paa det I skulle have Fred i mig”. Og dog havde Herren strax forud, som vi have hørt i vort Evangelium, sagt dem, at deres Folk skulde udelukke dem af sine Forsamlinger, at den Tiid skulde komme, da hvor som ihieslog dem, skulle mene, han viste Gud en Dyrkelse. Det var altsaa ikke om en udvortes Fred, Talen her fundne være, og dette mener heller Ingen, at

85 dermed, at vi for vor Deel søge hen til Herren, vilde der være Fred ved Landets Grænser og Fred indenfor. Ja, dersom Christi Evangelium havde giennemtrængt Folkene paa Jorden, da vilde de ikke søge at forurette, at undertrykke hinanden, og Fredens Velsignelser vilde udbrede sig over Landene. Dersom Christi Evangelium ret havde giennemtrængt et Folk, da vilde ogsaa Retfærdighed og

90 Kierlighed have Herredømmet, og Folket boede sammen i Fred. Men vi spørge just: Hvorledes finder et Menneske Fred, ogsaa naar den udvortes Fred er brudt; og vi forstaae let, at den Fred, Herren vilde give, ikke som Verden giver⁶, er den indvortes, er Hjertets Fred.

95 Uden den er der dog ingen Fred at finde paa Jorden, thi Hiertetes Uro fordunkler al Verdens Herlighed, forstyrrer enhver Lyst, forgifter enhver Nydelse. Men mod denne Uro, der jager Mennesket om uden hvile, og dog følger ham allevegne, mod denne piinlige Uro sætte vi ikke den sløve, følesløse Ro som et Gode; bedre er det, at du fortæres i Smerte, bedre er det, at Uroen

100 driver dig fra een Vei til en anden – maaskee du da endnu kunde finde den rette – end at du sætter dig hen, og mættes af Jordens Frugter, og intet Høiere attraaer, end at du saaledes ret længe maate kunne nyde i Ro. Ro kan der være for den Forske og Ligegyldige, Freden kommer kun i det bevægede Hierte, som har følt Lyst og Qval, som har attraaet og savnet, som har strøbt og kæmpet, og

105 som giennem alt dette er modnet for det ædlere Gode. Siger du maaskee: Ja, jeg havde det bevægede Hierte, som har svulmet i Livets Lyst, og som har liidt navnløse Smerter, som ahr skielvet i brændende Begiering og har følt det

trøstesløse Savn, som ikke flyet Møie og Striid, men Fredens Palme blev mig
110 ikke rakt: hvad skulle vi svare? Lad os ogsaa kun tie, og blot vise hen til Ham,
som har sagt: Kommer hid til mig Alle, som arbejde og ere besværede, og jeg vil
give Eder hvile⁷! Synes denne Røst dig forældet, synes dig den Vei, den viser dig,
kun skikket for de Umyndige og Eenfoldige, eller var der maaske en Drivt i dit
Hjerte til at følge den, men du tør ikke, thi du veed, at de, hvilke du holder for
115 dit Folks Vise, vilde udelukke dig af deres Forsamlinger, og, om de end ikke vilde
tjene dig, dog forfølge dig med Spot og Haan: ja, da veed jeg intet Raad for dig,
da vil Uroen forfølge dig, indtil du enten finder Ro i Sandselig Dorskhed, eller
finder Ro i Graven, men, i det du stiger ned i dens Mørke, ikke paa hiin Side seer
Fredens evige Boliger aabnede for dig. Men ogsaa du, min Medchristen! Siger
120 maaskee: Jeg har ikke fornegtet Troen, ikke tillukket mit Hierte for den høiere
Indvirkning, og dog gaar jeg med nedbøiet Sind, dog er der en Uro i mig, som
jeg ikke kan betvinge, og Freden besøger mig saa sielden. Men besøger du ogsaa
din Herre og Frelser saa ofte, og saaledes med Sindets hele Henvedelse, at han
kan meddele dig, hvad han har at give? Thi Eet er det, at vide, at der er kommen
125 en Frelser til Verden, at Jesus Christus er Guds eenbaarne Søn, at han gav sig
hen for vore Synder, at han opstod fra de Døde, og saa fremdeles – Eet, siger jeg,
er at vide dette, og da at stille denne Kundskab hen blandt Rækken af de øvrige
Kundskaber, man har erhvervet, om hvis Rigtighed man eengang for alle har
overbeviist sig, og til hvilke man da sielden paany vender tilbage; og et Andet at
130 bevare Samfundet med Ham, om hvem vi vide, og virkelig at søge hen til ham i
Livets Prøver og Anfægtelser. Thi han er ikke langt borte, du kan finde ham i
enhver Ensomhed, naar der er stille omkring dig, og stille i dig, og da er ogsaa
Den, hvem han kalder Talsmanden, den Sandhedens Aand, som udgaar fra
Faderen, tilstede, og vidner om ham, og taler hans Ord ind i dit Hierte.
135 Talsmanden midler dig først om hans Ord, at inden kan tiene to Herrer⁸, han
spørger dig, om ikke en stor Deel af din Jammer, din smertelige Uro hidrører
derfra, at du bade vil tiene Gud og Verden. Nu, hvad Verden vil give dig af sin
Lyst, sin Ære, sin Fordeel, og som du uden Brøde, uden at sælge din Siel derfor,
kan modtage, det tage, det bruge og nyde du, din himmelske Fader under dig
140 det efter sin Miskundhed; men det Første og det Sidste er at giøre Guds Villie,
tro i Det, hvortil han har sat dig, i det Mindste og i det Største. Vil Verden
derudover negte dig sin Løn, da skal du kunne undvære den; vil Verden derover
tilføie dig Trængsel, da skal du tage dit Kors paa, og dermed gaae din lige Vei; og
i dette, og i alt Andet, hvad der vederfares dig, hvorfor du just ikke kan anklage
145 Verden eller Menneskene, skal du vide, at Intet deraf kommer uden den
himmelske Faders Villie, og naar det kommer fra ham, da maa det tiene dig til

Gode, dersom du bliver i Kjerligheden til ham, da maa der være en Udgang
derfra til fuldere og modnere Glæde, dersom du bevarer Troen. Vi kunne nu
150 ikke udføre, hvad Herren i de stille Timer taler sine Troende til Fred, men
sandelig, det er forunderlige, dybe Taler, der føres i de Troendes Samfund med
deres Herre; Verden kiender dem ikke, Verden vidle spotte dem, dersom den
hørte dem, men derfor har Verden heller ikke Fred. Kommer Tieneren til sin
Herre, og siger: Ak, Herre! jeg vilde saa gjerne være dig en dygtig og gavnlig
155 Tiener, jeg seer for mig et ædelt og skønt Maal, jeg vilde saa gjerne nærme mig
det, saa gjerne udføre en god og dig behagelig Gierning, men mine Kræfter ere
for svage, saasnart jeg begynder, synker jeg igien tilbage, som Fuglen med
lammet Vinge: da svarer Herren sin Tiener: Hvo har da og forjættet dig, at du
skulde være den Største i Himmeriges Rige, at du skulde sidde ved min høire
160 eller venstre Side? Har en Anden erholdt de ti Pund, og du kun det ene, da skal
der ikke kræves Mere af dig, end hvad dig er givet, kun at du ikke nedgraver det;
lad dig nøies med min Naade, er du tro over Lidet, da skal du sættes over Mere.
Kommer Tieneren og siger: Ak, Herre! mit Regnskab er tungt; hvor kunde jeg
sige, at jeg har forvaltet det Betroede, som jeg brude, at jeg Intet har overtraadt
165 og Intet forsømt, Intet overilet og Intet ladet staae tilbage? jeg staaer for dig i al
min Ufuldkommenhed, Svaghed, Synd, jeg maa anklage mig selv, og denne
Anklage trykker paa mig som en svær Byrde, og bryder min Fred; da svarer
Herren: Ja vel vil jeg gaae irecte med dig, og skal du gaae irecte med dig selv, men
naar du da har seet Fordærvsens Afgrund, naar dit Øie er opladt, ikke blot for
170 Det, Verden kalder Uret og Skændsel, men for den Hiertets Ureenhed, hvoraf
alt det Onde i Livet har sit Udspring, naar du af Hiertet sukker: Gud vær mig
Synder naadig. Da – siger vor Herre og Frelser – gaaer jeg ikke ud fra dig, fordi
du er et syndigt Menneske, men, efterdi mig er given Magt paa Jorden at forlade
Synder⁹, siger jeg ogsaa til dig: Gak bort, og synd ikke mere¹⁰. Og naar du da
175 gaaer trøstet bort, fordi Herren har lettet din Byrde, men gaaer bort med det
faste Forsæt, under Livets Prøver at ville stræbe at gjøre Guds Villie til din saa
fuldt, som du formaaer, og underkaste dig hans Førelser, naar han har lært dig at
være ydmyd og sagtmodig af Hiertet, da, hvorledes endog Verden stormer og
bruser omkring dig, kommer der dog Fred i dit Hierte – den Guds Fred, som
180 overgaaer al Forstand¹¹.

“Fred lader jeg Eder, min Fred giver jeg Eder”¹², sagde Herren, idet han gik bort,
og hvo der ikke kan finde Fred, har jo endnu ikke annamemet Deel i den Arv,
Herren efterlod sine Troende. Men der have været fromme, oprigtige Christne,
185 der skildrede deres indre Tilstand, som den af en bitter Fred; de tvivlede ikke,

frygtede ikke, vidste, i hvis Haand de havde befalet deres Sag, men Alt i Verden var dem saa bittært, ethvert Bæger, som blev dem rakt, var blandet med Malurt, Alt svævede dem forbi som Skygger, og der var Intet, hvorpaa deres Øie hvilede med Glæde. Dog, sagde vi, vil det arme Menneskehierte saa gjerne have Glæde; om det end har vænnet sig til at savne og undvære, om det end hverken gaaer irette med Gud eller Mennesker, det er dog saa tungt, naar Øiet seer omkring i Livets vide Rider og Intet finder, hvorpaa det gjerne vil hvile, Intet, hvorfra en Straale af Glæde smiler det imøde. Men er dette, eller dog, skal dette være en Christens Tilstand? ”Jeg taler dette i Verden – sagde Herren – paa det mine Troende skulle have min Glæde fuldeligen i sig”. Altsaa, ikke blot Fred, men Glæde vilde han berede os, kunne og skulle vi søge finde og finde hos vor Herre og Frelser. Og først deri skulle vi og finde Glæde, at vi have hans Ord, thi han taler endnu til os, som han taledes til Hine. Jo bittre, sørgeligere det er os, naar vi stundom i Verden Intet høre uden Daarlighedens, Hovmodets, Vantroens, Forblindelsens, Misundelsens, Hadets Ord, eller kun Utaalmodighedens, Frygtens, Trøstesløshedens Ord, desto hellere lader os tage den hellige Bog i vore Hænder, fra hvilken Han endnu taler til os, i hvem alle Viisdommens og Kundskabens Skatte ere skiulte¹³. Er det ikke en høi, en reen og ædel Glæde, som Ingen kan tage fra os, at disse Ord ere i Verden, og at Verdens og vor Frelser deri taler til os? Hvor vi endog opslaae, finder den Troende Det, som maa bringe Glæde i hans Hierte; ja, skulde ikke Alt, hvad i os er, glæde og fryde sig, naar vi høre Ord, som disse, om dem, som høre hans Røst, hvilke han kiender, og som følge ham: ”Jeg giver dem et evigt Liv, og de skulle ingenlunde fortabes, og Ingen skal rive dem af min Haand. Min Fader, som har givet mig dem, er større end Alle, og Ingen kan rive dem af min Faders Haand. Jeg og Faderen vi ere Eet”¹⁴. Og Ordet forkynder ham selv. Er det dig ikke mere en Glæde, at Han er aabenbaret i Verden, at han endnu for dig vil være den Samme, som han var for alle dem, der hørte hans Røst? Om Verden synes dig øde og tom, om du ingensteds møder den Kierlighed, hvorefter du tørster, om du synes dig forladt og forskudt, Ingen veed, til hvem du kunde vende dig, o, han kommer dig imøde paa enhver Livets Vei mod al sin rige, aldrig udtømte Kierlighed; thi i Himmelen er der en Forbarmer; men at han er, og at han bliver deres Belønner, som søge ham, dette har den Eenbaarne aabenbaret dig, Han, som kom i Kierlighed, som i Kierlighed gav sig selv hen, men derimod købte os til sig, at vi skulle være Hans og Han vor. Du, som veed, som troer dette, har du ingen Glæde? Og med Herren kommer Haabet; ikke det forfængelige Haab, som Mennesket hefter paa dette eller hiint Enkelte, hvori han forventer sin Frelse, ikke det Haab, som stoler paa egen Kløgt eller Magt eller Menneskers Bistand,

men det Haab, som er befæstet paa Ham, som gjorde Himmelen og Jorden og Havet, og alt det, som er i dem, og som holder Løfte evindeligt, som skaffer dem Ret, der lide Vold¹⁵, paa den almægtige, trofaste, retfærdige Gud, at han skal gjøre baade Fristelsen og dens Udgang saaledes, at vi det kunne taale¹⁶, at han
230 skal lade alle Ting tiene dem til Gode, som elske ham;¹⁷ det Haab, som over Tidernes Trængsel seer ud til Det, som beredes gennem Smerterne, og veed, at Guds Rige skal komme; det Haab, som fra Jordens mørke, blodbestænkte Dale seer op til Befrielsens himmelske Land. See, jeg kommer, siger Herren, og min Løn er med mig til at betale Hver, som hans Gierning monne være¹⁸.

235

Der er en Fred, der er en Glæde, som Verden ikke giver, som Verden ikke heller kan tage; den bringer vor Herre og Frelser ind i det Gjemme, som er vort eget, som Vold og Uret ikke kan aabne, dybt ind i vort Hierte; men er det sande Gode først der, da straalet det ogsaa ud, og kaster sit Lys over den ydre Tilværelse.
240 Hvor Meget har Gud ikke forundt dig i Verden, som er dig kiert og dyrebart, hvorved du saa ofte inderligen glædedes, men nu, fordi dit Øie er mørknet, dit Hierte er trykket af Sorgen, seer og føler du det ikke. Dog, naar du har fortrøstet dig til, at Gud er med os paa alle vore Veie, naar du har kastet din Sorg paa Gud, da vil ogsaa dit Øie blive klart til at see i Verden, hvad der er Glæde værd. Og
245 hvor der er Fred i Hiertet, der straalet den ogsaa ud og virker til Fred. Ja, Gud være lovet! Under alt verdens Oprør og Forstyrrelse ere der dog fredelige Huse, fredelige Kredse, hvor oprigtige, trofaste Mennesker i Tro og Haab og Kierkelighed med hinanden bære Livets Byrder, og hielpe hinanden gennem de tunge, mørke Veie, indtil Gud atter vil føre dem paa lysere Steder.

250

Thi, du almægtige, trofaste, barmhiertige Gud! du vil ikke forskyde deres Bøn, som troe og haabe paa dig. Du straffer os for vore Synder, du ydmyger vort Hovmod, du prøver os, at vi skulle luttres, skulle blive anderledes, end vi vare; men du er den Samme, og du vil atter skienke Fred og Glæde. Du sender Smerte,
255 og du forbinder, du saarer, og dine Hænder læge¹⁹, dit Navn allerede, du vor Skaber, Frelser og Helliggiører! Bring Fred og Trøst i de Bedrøvedes Hierter, dit Navn være lovet! Amen.

1. Joh. 16, 33.
- 260 2. Joh. 17, 13.
3. 1 Mos. B. 8, 9.
4. 1 Joh. 5, 19. 2, 18.
5. 1 Petr. 1, 8.

- 265 6. Joh. 14, 27.
7. Matth. 11, 28.
8. Matth. 6, 24.
9. Matth. 9, 6.
10. Joh. 8, 11.
270 11. Phil. 4, 7.
12. Joh. 14, 27.
13. Kol. 2, 3.
14. Joh. 10, 27 ff.
15. Ps. 146, 6, 7.
275 16. 1 Kor. 10, 13.
17. Rom. 8, 28.
18. Aab. 22, 12.
19. Job. 5. 18.

280

Kilde

Manuskript taget fra 'Prædikener holdte i Aarene 1846 til 1852 af Dr. J. P. Mynster, biskop over Siellands Sift, Kongelige Konfessionsarius. Sommer-Halvaaret', s. 56-65. 2. udg. Gyldendalske Boghandlings Forlag. 1854.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

285

Tags

6. søndag efter påske, Den Første Slesvigske Krig 1848-1851, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/j-p-mynsters-praediken-6-sondag-efter-paske>

290

295

300